

Епілепсія: особливості діагностики та лікування

26 березня – День обізнаності про епілепсію («Фіолетовий день»)

Близько 50 мільйонів людей в усьому світі живуть з епілепсією і щороку фіксується 2,4 млн нових випадків. В Україні налічується близько 100 тисяч людей з епілепсією. Розповідаємо, що треба знати про епілепсію.

Епілепсія вважається одним із найпоширеніших хронічних неврологічних захворювань людини. Епілепсія – це хронічний розлад мозкової діяльності, для якого характерні напади, що повторюються.

Ці напади проявляються у вигляді короткочасних мимовільних судом у якійсь із частин тіла або ж по всьому тілу. Іноді людина

може зомліти чи втратити контроль за функціями кишечника або сечового міхура.

Напади спричинені надлишком електричних імпульсів у групах клітин різних ділянок мозку. Епілептичні напади можуть мати форму як незначних провалів у пам'яті, так і важких тривалих конвульсій, а також різнитись за частотою, трапляючись як менше рази на рік, так і до декількох випадків у день.

Один-єдиний напад іще не свідчить про епілепсію, 5-10% людей мали протягом життя один напад.

Ознаки нападів мінливі та залежать від того, в якій ділянці мозку починаються порушення. Можуть виникати тимчасові симптоми, наприклад, втрата орієнтації або свідомості, порушення рухових функцій, органів відчуття (зір, слух та смак), зміни настрою та інші.

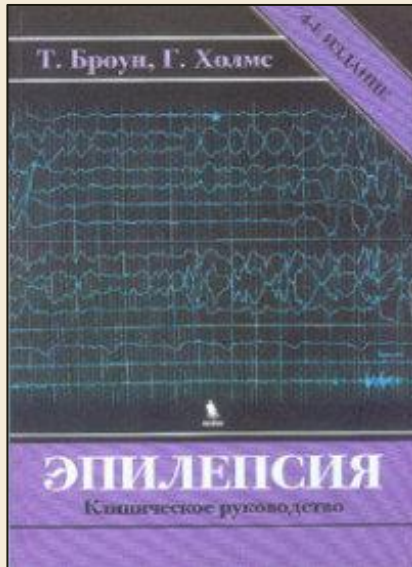
Люди з епілепсією, як правило, частіше мають інші проблеми фізичного характеру – переломи та забої, а також такі психологічні стани як тривожні розлади та депресія.

У 60% випадків епілепсії неможливо встановити причину виникнення, це так звана – первинна або ідіопатична епілепсія.

Інформація ВООЗ: <https://www.who.int/topics/epilepsy/ru/>

Інформація МОЗ України:
<https://moz.gov.ua/article/health/12-mifiv-pro-epilepsiju>

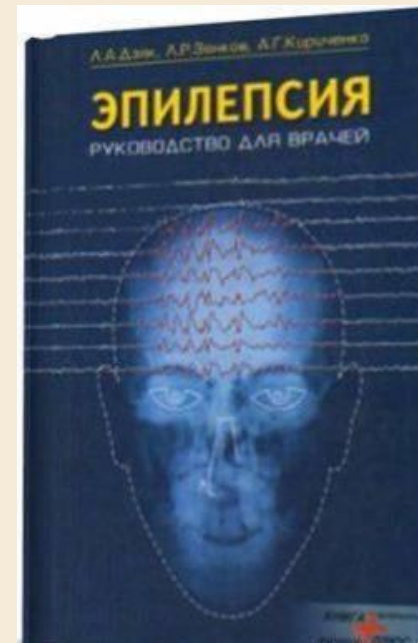
Книги:

Броун, Т.

Эпилепсия [Текст] : клиническое руководство / Т. Броун, Г. Холмс. - 4-е изд. - М. : БИНОМ, 2014. - 280 с. : ил. **616.8/Б 88**

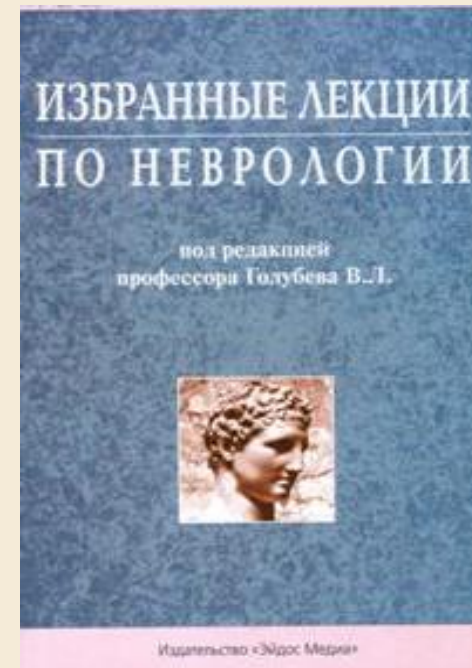
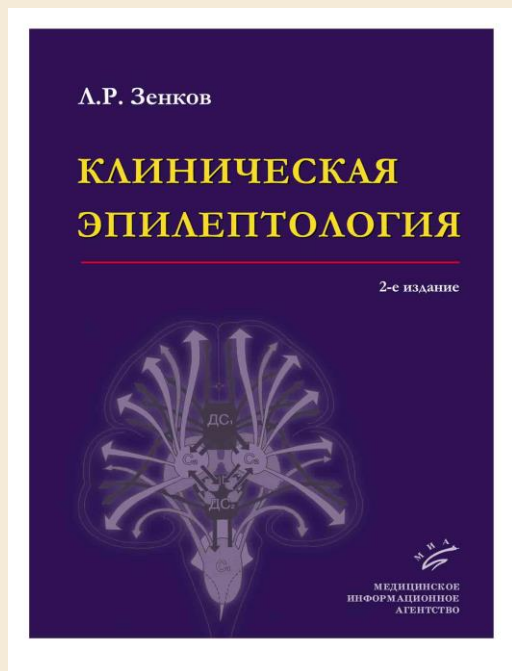
У виданні викладені всі основні відомості з епілептології: визначення епілепсії і епідеміологія, семіотика епілептичних нападів і форм епілепсії; діагностика епілепсії в усі вікові періоди (від неонатального до похилого). Особливу увагу приділено питанням діагностики та диференціальної діагностики, як між різними епілептичними синдромами, так і з іншими пароксизмальними станами. Детально викладені діагностика і терапевтична тактика при рефлекторних формах епілепсії, ведення вагітних, хворих на епілепсію. Найбільш цінними для практикуючих лікарів представляються глави, присвячені лікуванню епілепсії в цілому і окремих її форм, а також детальний розбір всіх протиепілептичних препаратів: фармакокінетика, терапевтичний профіль, дозування, побічні ефекти та інше. Подання матеріалу відрізняє стислість, інформативність, ілюстративність, терапевтична орієнтованість. Призначена для неврологів, психіатрів, нейрофізіологів, лікарів загальної практики, студентів медичних вузів.

Дзяк, Л. А.

Эпилепсия: Руководство для врачей [Текст] / Л.А.Дзяк, Л.Р.Зенков, А.Г.Кириченко. - К. : Книга плюс, 2001. - 168 с : ил. **616.8/Д 48**

У керівництві докладно викладені патогенез і етіологія епілепсії, зокрема з урахуванням новітніх досягнень медицини розглянута модель епілептичного процесу. Наведено клініку і діагностику, що базується на сучасних методах дослідження, диференціальна діагностика, класифікація епілепсії та епілептичних синдромів. Всебічно розглянуто сучасні підходи до питань лікування.

Зенков, Л. Р.

Клиническая эпилептология (с элементами нейрофизиологии)
[Текст] : руководство / Л. Р. Зенков. - 2-е изд., испр. и доп. - М. :
Медицинское информационное агентство, 2010. - 408 с. **616.8/3-56**

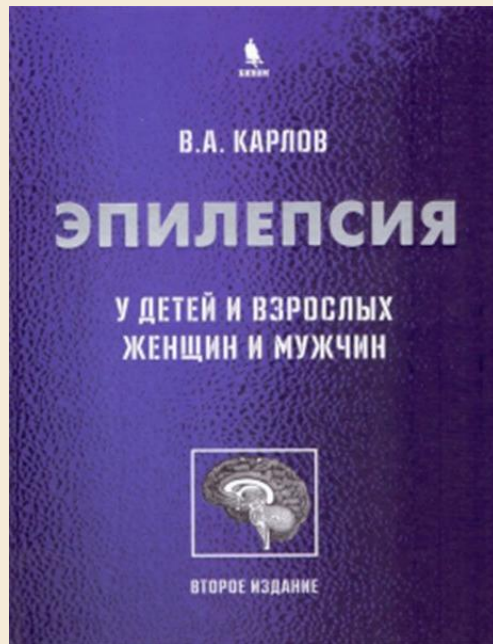
У представленому керівництві "Клінічна епілептологія" на підставі рекомендацій Міжнародної протиепілептичної ліги і Європейської академії епілепсії охарактеризована епілепсія - визначення і зміст епілептології, етіологія епілепсії і її нейропатологія, клініка і діагностика епілепсії, постановка діагнозу, медикаментозне лікування (фармакотерапія) епілепсії, немедикаментозне лікування епілептичного нападу, хірургічне лікування епілепсії (показання до лікування, мета, терміни лікування, варіанти і оцінка ефективності хірургічного лікування), психічні порушення при епілепсії, неепілептичний напад, соціально-адаптаційна проблема епілепсії, розглянуте питання "епілепсія і сім'я і продовження роду".

Избранные лекции по неврологии [Текст] : учебное пособие /
ред. В. Л. Голубев. - М. : Эйдос Медиа, 2006. - 624 с. - (Избранные
лекции по медицине). **616.8/И 32**

Книга присвячена пам'яті академіка О. М. Вейна. У ній зібрані найбільш яскраві оригінальні лекції з важливих для практичної медицини питань. Багато лекцій написані його учнями і є фірмовими для школи А.М. Вейна.

Важливе місце в книзі займають роботи колег і друзів Олександра Мойсейовича, присвячені найважливішим проблемам неврології. Книга складена провідними фахівцями-неврологами Росії і є найбільш авторитетною і цікавою роботою по вітчизняній неврології за останні роки.

Видання орієнтоване на лікарів-неврологів, студентів медичних вузів, а також буде корисним лікарям різних спеціальностей в їх повсякденній практиці.

Карлов, В. А.

Эпилепсия у детей и взрослых женщин и мужчин [Текст] : руководство / В. А. Карлов. - 2-е изд. - Москва : БИНОМ, 2019. - 896 с. : ил. **616.8/К 23**

У посібнику представлені результати 60-річної роботи автора в області дитячої та дорослої неврології і епілептології. Вперше епілептологія представлена в віковому континуумі. Розглянуто гендерний аспект епілепсії, особливо важливий у жінок. Представлені аспекти сутності епілепсії, механізмів проти епілептичного захисту і пароксизмальності мозку. Протягом 30 років вивчався патогенез абсансних нападів, вперше було показано їх осередкове походження. Особливу увагу приділено сучасній стратегії і тактиці лікування епілепсії, включаючи альтернативні методи. Розглянуто соціальні та біоетичні аспекти епілепсії, запропонований алгоритм етичного супроводу лікування різних вразливих груп пацієнтів з епілепсією. Керівництво призначене для науковців і практикуючих лікарів - неврологів, епілептологів, психіатрів, педіатрів, а також інших фахівців, що мають відношення до епілепсії.

Киссин, М. Я.

Клиническая эпилептология [Текст] : руководство / М. Я. Киссин. - М. : ГЭОТАР-МЕДИА, 2011. - 256 с. - (Библиотека врача-специалиста : неврология. Психиатрия). **616.8/К 44**

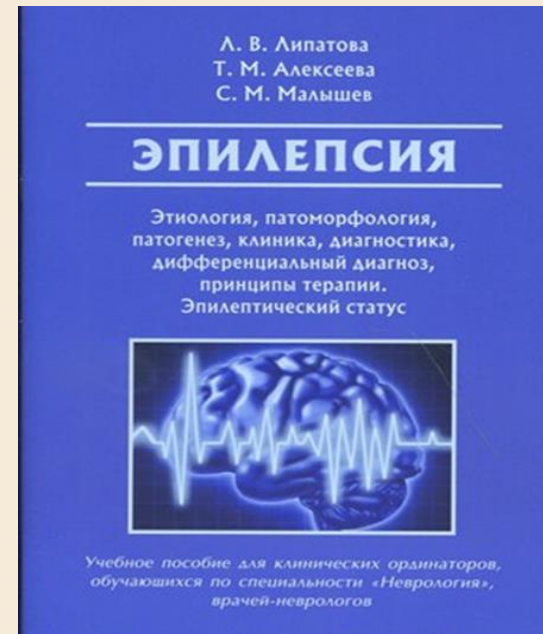
Практичний посібник розглядає історію вивчення епілепсії, її епідеміологію, етіологію, діагностику, класифікацію. Описано деякі особливості парціальних нападів, генералізованих нападів, а також епілепсії в дитячому віці. Представлені психічні розлади при епілепсії - сутінкове потьмарення свідомості, епілептичні розлади настрою, епілептичні психози, перманентні психічні розлади при епілепсії. Викладено особливості фармакотерапії даної патології. Для студентів-медиків, психіатрів, неврологів, терапевтів, педіатрів.

Конспект невролога [Текст] : сборник. ч. 5. Эпилепсия / ред.: А. Ю. Заславский, Н. В. Куприненко. - Донецк : Издатель Заславский А.Ю., 2010. - 64 с. **616.8/К 65**

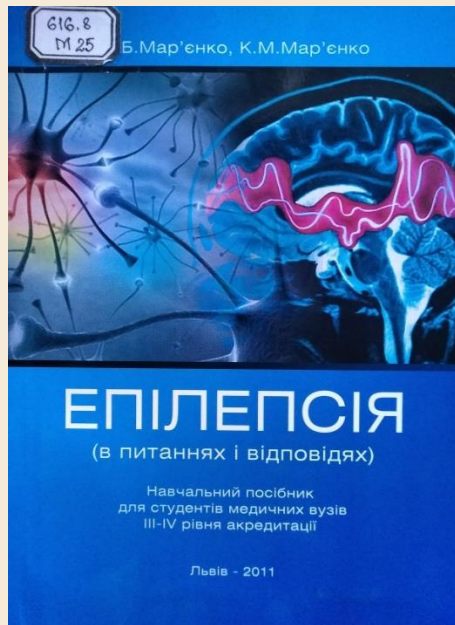
У збірнику розглянуто актуальні питання одного з найбільш серйозних хронічних порушень роботи головного мозку - епілепсії. Представлені класифікація, діагностика, лікування різних видів даної патології у дорослих. Приділено увагу фармакотерапії захворювання і ведення вагітних, які страждають на епілепсію.

Липатова, Л. В.

Эпилепсия. Этиология, патоморфология, патогенез, клиника, диагностика, дифференциальный диагноз, принципы терапии. Эпилептический статус [Текст]: учебное пособие / Л. В. Липатова, Т. М. Алексеева, С. М. Малышев ; Нац. мед. исследовательский центр им. В. А. Алмазова, Нац. мед. исследовательский центр психиатрии и неврологии им. В. М. Бехтерева, Санкт-Петербургский научно-исследовательский ин-т скорой помощи им. И. И. Джанелидзе. - Санкт-Петербург : Фолиант, 2019. - 56 с. **616.8/Л 61**

У навчальному посібнику розглядаються сучасні неврологічні аспекти епілепсії. Детально розбираються питання сучасної класифікації, етіології, патоморфології, патогенезу, клінічної діагностики, диференціального діагнозу і лікування епілепсії. Окремий розділ присвячений епілептичному статусу і його лікування. Навчальний посібник призначений для клінічних ординаторів, які навчаються за спеціальністю 31.08.42 «Неврологія», і лікарів-неврологів.

Мар'єнко, Л. Б.

Епілепсія : (в питаннях і відповідях) [Текст] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III-IV рівня акредитації / Л. Б. Мар'єнко, К. М. Мар'єнко ; МОЗ України, Львів. нац. мед. ин-т ім. Д. Галицького. - Л. : [б. в.], 2011. - 87 с. **616.8/М25**

У навчальному посібнику розглянуто визначення, діагностика, лікування епілепсії, епілепсія у жінок і дітей, правила повсякденного життя хворих на епілепсію. Для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Эпилепсия у детей. Редкие и атипичные формы [Текст] : руководство / Л. В. Шалькевич [и др.] ; ред. Л. В. Шалькевич. - Москва : СИМК, 2018. - 216 с. **618.978/Э 71**

Керівництво присвячено опису рідкісних і атипових форм епілепсій та епілептичних синдромів. У ньому наводиться докладний опис з ілюстраціями клінічних випадків на основі особистих спостережень авторів. Кожна глава містить відомості по етіології, патогенезу, клінічних проявів, диференціальної діагностики, тактики лікування та прогнозу епілептичних синдромів. Особливий акцент зроблений на гормональне лікування епілептичних енцефалопатій. Книга призначена для лікарів-неврологів, психіатрів, сімейних лікарів і лікарів загальної практики, а також для фахівців, що працюють в області епілептіології.

Статті з періодичних видань:

1. Бабкина, Ю. А.

Клинические особенности симптомов эпилепсии у пожилых пациентов [Текст] / Ю. А. Бабкина // Здоров'я України. Неврологія. Психіатрія. Психотерапія : тематичний номер. - 2019. - № 2. – С. 35.

2. Бабкина, Ю. А.

Метод електроенцефалографії для діагностики епілепсії [Текст] / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. - 2019. - № 4. - С. 22-28.

3. Бабкина, Ю. А.

Новое в эпилептологии [Текст] / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. - 2019. - № 8. - С. 8-11.

4. Бабкина, Ю. А.

Новое в эпилептологии [Текст] / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. - 2019. - № 9. - С. 9-11.

5. Бабкина, Ю. А.

Патоморфоз епілепсії: сучасний погляд на проблему [Текст] / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. - 2019. - № 6. - С. 16-19.

6. Беніцький, Ш.

Школа-курс «ЕЕГ та Епілепсія» в Україні: підвищення кваліфікації українських фахівців у діагностиці дорослих та дітей, хворих на епілепсію [Текст] / Ш. Беніцький, А. Є. Дубенко // Здоров'я

України. Неврологія. Психіатрія. Психотерапія : тематичний номер. - 2019. - № 1. - С. 24.

7. Керівництво щодо лікування вперше діагностованої епілепсії [Текст] // НейроNEWS. - 2018. - № 8. - С. 34-38.

8. Киспаева, Т. Т.

Современные аспекты противэпилептической терапии у беременных [Текст] / Т. Т. Киспаева, А. С. Нурахметова. - Электрон. журн. - // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. - 2018. - Том 118, N 7. - С. 101-103. - Библиогр. в конце ст.

9. Колесник, М.

Епілепсії, епілептичні енцефалопатії, розлади аутистичного спектра у дітей: проблемні питання [Текст] / М. Колесник // Український медичний часопис. - 2019. - № 5/Т.2. - С. 6-9.

10. Комбінована терапія епілепсії у дітей [Текст] // НейроNEWS. - 2019. - № 4. - С. 18-21.

11. Крамар, Ю.

Практичні настанови щодо лікування резистентної епілепсії [Текст] / Ю. Крамар // НейроNEWS. - 2018. - № 9/10. - С. 55-60.

12. Кузьмич, Г. В.

Коморбидность аутизма и эпилепсии с точки зрения онтогенеза [Текст] / Г. В. Кузьмич, А. Н. Синельникова // Здоров'я України. Педіатрія. Акушерство. Гінекологія : тематичний номер. - 2019. - № 4. - С. 65-67.

13. Кутлубаев, М. А.

Клинические и нейробиологические аспекты агрессивного поведения при эпилепсии [Текст] / М. А. Кутлубаев, В. Д. Менделевич. - Электрон. журн. - // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. - 2018. - Том 118, N 7. - С. 94-100.

14. Мар'єнко, Л. Б.

Нові класифікації епілепсії та епілептичних нападів: шляхи впровадження в Україні [Текст] / Л. Б. Мар'єнко, Т. А. Літовченко, А. Є. Дубенко // НейроNEWS. - 2018. - № 1. - С. 14-18.

15. Описание случая фокальной эпилепсии с вариантом нуклеотидной последовательности в гене SACSNA1H [Текст] / Г. В. Кожанова, С. С. Жилина, Т. И. Мещерякова // Педиатрия : журнал им. Г.Н. Сперанского. - 2019. - Т. 98, № 6. - С. 255-259. - Библиогр. в конце ст.

16. Сложные вопросы при назначении контрацепции: консультирование пациенток с эпилепсией [Текст] // Медичні аспекти здоров'я жінки. - 2019. - № 3. - С. 41-43.

17. Стеценко, Т. І.

Особенности диагностики та лікування фокальних форм епілепсії у дітей (лекція) [Текст] / Т. І. Стеценко // Український медичний часопис. - 2019. - № 6/Т.1. - С. 63-66. - Бібліогр. в кінці ст.

18. Фармакотерапія епілепсії, хвороби Паркінсона, рухових розладів - рутинна практика чи мистецтво? [Текст] / Л. Б. Мар'єнко [и др.] // Здоров'я України.

Неврологія. Психіатрія. Психотерапія : тематичний номер. - 2018. - № 2. - С. 30-31.

19. Чернявський, В. В.

Гастроентерологічні маски парціальної епілепсії в клінічній практиці [Текст] / В. В. Чернявський, Н. О. Федорченко // Гастроентерологія. - 2019. - № 1. - С. 75-79. - Бібліогр. в кінці ст.

20. Епілептичний міоклонус повік з абсансами (синдром Дживонса): огляд літератури й клінічне спостереження [Текст] / Л. Г. Кирилова [и др.] // Новини медицини та фармації. - 2019. - № Спец. випуск №711 (Неврологія. Нейрохірургія. Психіатрія). - С. 26-30. - Бібліогр. в кінці ст.

21. Эпилепсия как социальная проблема [Текст] / Е. В. Парфенова [и др.]. - Электрон. журн. - // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. - 2018. - Том 118, N 9. - С. 77-85. - Библиогр. в конце ст.

22. Яценко, К. В.

Симптоматична епілепсія: причини виникнення та перспективні методи лікування [Текст] = Symptomatic epilepsy: causes and perspective methods of treatment / К. В. Яценко. - Электрон. журн. - // Здобутки клінічної і експериментальної медицини. - 2019. - N 1. - С. 7-13.